

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
КеАҚ «Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ»

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
НАО «ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА»

MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
NJSC «L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY»

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТА КҮНІНЕ АРНАЛҒАН
«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТАСЫ:
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ,
«НАЦИОНАЛЬНАЯ ВАЛЮТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН:
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ И ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ»
ПОСВЯЩЕННАЯ ДНЮ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE,
«NATIONAL CURRENCY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN:
ECONOMIC GROWTH AND FINANCIAL TECHNOLOGIES»
DEDICATED TO THE DAY OF THE NATIONAL CURRENCY
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

13 ҚАРАША, 2024 АСТАНА

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА**

**MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY**

**«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ
ВАЛЮТАСЫ: ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ ЖӘНЕ
ҚАРЖЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ»**

**Қазақстан Республиканың ұлттық валюта күніне арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ЖИНАҒЫ**

13 қараша 2024 жыл

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

**Международной научно-практической конференции,
«НАЦИОНАЛЬНАЯ ВАЛЮТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН:
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ И ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ»
посвященной дню Национальной валюты Республики Казахстан
13 ноября 2024 год**

COLLECTION OF MATERIALS

**International scientific and practical conference,
«NATIONAL CURRENCY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN:
ECONOMIC GROWTH AND FINANCIAL TECHNOLOGIES»
dedicated to the Day of the National Currency of the Republic of Kazakhstan
November 13, 2024**

ASTANA, 2024

УДК 336.743 (574)
ББК 65262.6 (5Қаз)
Ж 14

«Қазақстан Республикасының Ұлттық валютасы: экономикалық өсу және қаржы технологиялары» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы = Международная научно-практическая конференция «Национальная валюта Республики Казахстан: экономический рост и финансовые технологии» = International scientific and practical conference «National currency of the Republic of Kazakhstan: economic growth and financial technologies» - Астана: – 688 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-82-2

Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы күніне арналған "Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы: экономикалық өсу және қаржы технологиялары" тақырыбындағы халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағында жас ғалымдар, докторанттар, магистранттар мен студенттер өткізген өзекті және проблемалық мәселелер бойынша авторлық зерттеулердің нәтижелері ұсынылған. Басылым студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, сондай-ақ қазіргі ғылымның өзекті мәселелерімен айналысатын оқырмандардың кең ауқымына арналған.

В сборнике материалов международной научно-практической конференции, посвященный дню национальной валюты Республики Казахстан на тему «НАЦИОНАЛЬНАЯ ВАЛЮТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ И ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ» представлены результаты авторских исследований по актуальным и проблемным вопросам, проведенных молодыми учеными, докторантами, магистрантами и студентами. Издание предназначено для студентов, магистрантов, докторантов, а также для широкого круга читателей, занимающихся актуальными проблемами современной науки.

The collection of materials from the international scientific and practical conference dedicated to the Day of the National Currency of the Republic of Kazakhstan on the topic "NATIONAL CURRENCY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN: ECONOMIC GROWTH AND FINANCIAL TECHNOLOGIES" presents the results of the author's research on current and problematic issues conducted by young scientists, doctoral students, master's students and students. The publication is intended for students, master's students, doctoral students, as well as for a wide range of readers involved in current issues of modern science.

УДК 336.743 (574)
ББК 65262.6 (5Қаз)

ISBN978-601-7697-82-2

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

УДК 336.743 (574)
ББК 65262.6 (5Қаз)
Ж 14

Рецензенттер:

Алина Г.Б. - ҚР БҒМ БҒСБК қауымдастырылған профессоры, Esil University мекемесінің «Бизнес және басқару» факультетінің деканы

Мажитов Д.М. – экономика ғылымдарының кандидаты, «Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КЕАҚ профессоры

Редакциялық алқа:

Жағыпарова А.О. – экономика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Экономика факультетінің деканы, Астана қ.

Мақыш С.Б. – экономика ғылымның докторы, профессор, Esil университетінің бірінші проректоры – академиялық мәселелер жөніндегі проректор, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ диссертациялық кеңесінің төрағасы, Астана қ.

Бұлақбай Ж.М. – экономика ғылымдарының кандидаты., доцент, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі, Астана қ.

Майдырова А.Б. – экономика ғылымның докторы, профессор, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі, Астана қ

Сембиева Л.М. – экономика ғылымның докторы, профессор, ЕҰУ «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі. Л.Н.Гумилева, Астана қ.

Аманова Г.Д. - экономика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі. Л.Н.Гумилева, Астана қ.

Муталиева Л.М. – экономика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Туризм» кафедрасының меңгерушісі. Л.Н.Гумилева, Астана қ.

Мухияева Д.М. –Phd докторы қауымдастырылған профессоры, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі. Л.Н.Гумилева, Астана қ.

ISBN 978-601-7697-82-2

«Қазақстан Республикасының Ұлттық валютасы: экономикалық өсу және қаржы технологиялары» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының еңбектер жинағы. – Астана: "Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті"КЕАҚ, 2024. – 699

Сборник трудов международной научно-практической конференции «Национальная валюта Республики Казахстан: экономический рост и финансовые технологии» . – Астана: НАО «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева», 2024. – 699

Works of the International scientific and practical conference «National currency of the Republic of Kazakhstan: economic growth and financial technologies» . – Astana: NAO "L.N. Gumilyov Eurasian National University", 2024. – 699

ISBN 978-601-7697-82-2

УДК 336.743 (574)
ББК 65262.6 (5Қаз)

© "Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті"КЕАҚ, 2024
© НАО «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева», 2024
© NAO "L.N. Gumilyov Eurasian National University", 2024

В качестве еще одного примера активно функционирующего инструмента финансового регулирования инвестиционной деятельности можно привести специальную экономическую зону на территории СЭЗ ТОО «Городской центр развития инвестиций «AstanaInvest». Наиболее важными преференциями СЭЗ являются нулевые ставки таможенных пошлин и НДС на ввоз материалов, сырья, оборудования, налога на имущество, земельного налога и корпоративного подоходного налога [7].

Таким образом очевидно, что государство заинтересовано в развитии инструментов финансового регулирования инвестиционной деятельности для обеспечения стабильного экономического роста и развития бизнеса. Они способны с одной стороны улучшить условия для привлечения инвестиций, а с другой стороны обеспечить большую степень контроля.

Список использованных источников:

1. Сакс, Дж. Д. и А. М. Уорнер. 2001. Проклятие природных ресурсов. *European Economic Review*. 45. с. 827-838.
2. Корден, В. М. и Дж. П. Нири. 1982. Бум в секторе и деиндустриализация в небольшой открытой экономике. *Economic Journal*. 92. с. 825-848.
3. Ыдырыс, С.С. Прямые иностранные инвестиции в странах Центральной Азии: лидеры, способы привлечения, перспективы // С.С. Ыдырыс, Б. Шарханова, S. Ydyrys и др. // Вестник Казахского университета экономики, финансов и международной торговли. 2022. № 1 (46) с. 178-179.
4. Предпринимательский кодекс Республики Казахстан. (с изменениями и дополнениями по состоянию на 21.10.2024 г.) URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=38259854&pos=3;-108#pos=3;-108 (дата обращения: 26.10.2024)
5. Концепция инвестиционной политики Республики Казахстан до 2029 года (Постановление Правительства Республики Казахстан от 18 октября 2024 года № 868) URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2400000868#z10> (дата обращения: 26.10.2024)
6. Инвестштаб: какие вопросы он помогает решить инвесторам. URL: <https://www.zakon.kz/ekonomika-biznes/6430886-investshtab-kakie-voprosy-on-pomogaet-reshit-investoram.html> (дата обращения: 26.10.2024)
7. Специальная экономическая зона URL: <https://investastana.kz/spetsialnaya-ekonomicheskaya-zona/?ysclid=m2wgot0kc4710952256> (дата обращения: 26.10.2024)

ӘОЖ 336.02

САЛЫҚТЫҚ ҮНТАЛАНДЫРУ ТҰРАҚТЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ МЕН ЖАСЫЛ ЭКОНОМИКАНЫ ДАМУ ТҰРАҚТЫ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Самархан Г.А.

«Қаржы» кафедрасының 2-курс магистранты

E-mail: guliya.samarkhan23@gmail.com

Жағыпарова А.О.

э.ғ.к., қауымдастырылған профессор

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана қ., Қазақстан
Республикасы

Аңдатпа. Жаһандық экологиялық сын-қатерлер жағдайында салықтық ынталандыру тұрақты қаржыландыруды дамыту және жасыл экономиканы қалыптастыру үшін маңызды

құрал болып табылады. Таза технологиялық компанияларға жеңілдіктер мен субсидиялар сияқты салық шараларын қолдану тұрақты жобаларға инвестиция тартуға ықпал етеді. Бұл мақалада салықтық ынталандырудың негізгі түрлері, олардың тұрақты дамуға әсері және шет елдерде сәтті жүзеге асырудың мысалдары қарастырылады.

Кілт сөздер: салықтық ынталандыру, тұрақты даму, жасыл экономика, экологиялық инвестициялар, салықтық жеңілдіктер.

Аннотация: В условиях глобальных экологических вызовов налоговое стимулирование выступает важным инструментом для развития устойчивого финансирования и формирования зеленой экономики. Применение налоговых мер, таких как льготы и субсидии для компаний, занимающихся экологически чистыми технологиями, способствует привлечению инвестиций в устойчивые проекты. В данной работе рассматриваются основные виды налогового стимулирования, их влияние на устойчивое развитие и примеры успешной реализации в разных странах.

Ключевые слова: налоговое стимулирование, устойчивое развитие, зеленая экономика, экологические инвестиции, налоговые льготы.

Annotation: In the context of global environmental challenges, tax incentives are an important tool for the development of sustainable financing and the formation of a green economy. The application of tax measures, such as incentives and subsidies for companies engaged in environmentally friendly technologies, helps to attract investments in sustainable projects. This paper examines the main types of tax incentives, their impact on sustainable development and examples of successful implementation in different countries.

Keywords: tax incentives, sustainable development, green economy, ecological investments, tax benefits.

Соңғы жылдары жасыл экономиканы тұрақты қаржыландыру және дамыту әлемнің көптеген елдерінде экономикалық саясаттың басым бағыттарына айналды. Төмен көміртекті және ресурстарды үнемдейтін экономикаға көшу экономикалық модельдерге айтарлықтай инвестициялар мен өзгерістерді қажет етеді. Осыған байланысты салықтық ынталандыру бизнес шығындарын азайту және тұрақты жобалардың тартымдылығын арттыру арқылы бұл процесті жылдамдатуға көмектесетін маңызды құралға айналады.

Салықтық ынталандыру тұрақты дамуға жағдай жасауда шешуші рөл атқарады. Салықтық жеңілдіктер мен субсидиялар арқылы мемлекеттер бизнес пен тұтынушыларды экологиялық таза технологияларды енгізуге, көміртегі шығарындыларын азайтуға және энергия тиімділігін арттыруға итермелей алады. Салықтық ынталандырудың негізгі тетіктеріне мыналар жатады:

1. Жасыл инвестициялар үшін салық жеңілдіктері мен шегерімдері. Бұл шаралар таза технологияларға немесе көміртегі іздерін азайту жобаларына инвестиция салатын компаниялар үшін корпоративтік салық ставкасын төмендетуді қамтуы мүмкін. Мысалы, күн батареяларын, энергияны үнемдейтін жабдықты орнатуға немесе қалдықтарды қайта өңдеуге жұмсалатын шығындарға салық шегерімдері компанияларға экологиялық таза технологияларға көшу шығындарын азайтуға көмектеседі.

2. Экологиялық таза тауарлар мен қызметтерге салықты азайту. Көміртегі шығарындыларын азайтуға немесе қоршаған ортаны қорғауға көмектесетін тауарлар мен қызметтерді сатуға салық мөлшерлемелерін төмендету мұндай өнімдерге сұранысты ынталандыруы мүмкін. Бұл электр көліктері, жаңартылатын энергия көздері немесе қайта өңделген материалдар үшін қосылған құн салығын төмендету болуы мүмкін.

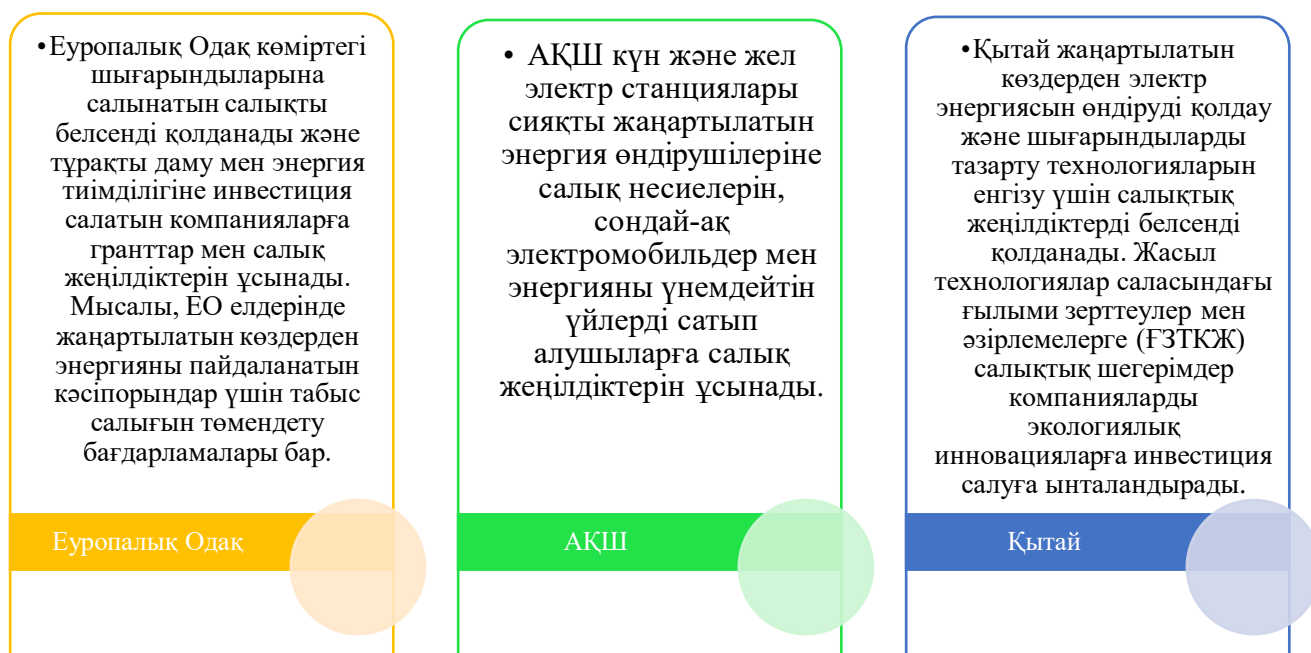
3. Көміртек салығы және экологиялық салықтар. Бұл шаралар көміртекті көп қажет ететін технологиялар мен ресурстарды пайдалану шығындарын арттыруға арналған. Көміртегі шығарындыларына немесе ластануға салықтарды енгізу бизнестің тұрақты және экологиялық таза өндіріс әдістеріне көшуіне күшті ынталандыру болуы мүмкін.

4. Қаржылық субсидиялар және салықтық демалыстар. Экологиялық бастамаларды жүзеге асыратын компанияларды уақытша салықтан босату немесе субсидиялау жаңа талаптарға бейімделу үдерісін жеделдетіп, өндірісті жаңғыртудың бастапқы шығындарын азайтуы мүмкін.

Экологиялық және әлеуметтік міндеттерді шешуге бағытталған жобаларға капитал тартуды қамтитын тұрақты қаржыландыруды дамытпай жасыл экономиканы ынталандыру мүмкін емес. Мұнда салық шаралары шешуші рөл атқарады, өйткені олар тәуекелдерді азайтып, жасыл инвестициялардың кірістілігін арттыра алады. Мысалы:

- Жасыл облигациялар шығарылымдары үшін салық жеңілдіктері. Мемлекеттер жасыл облигациялар эмитенттері үшін салықтық жеңілдіктер немесе төмендетілген салық ставкаларын ұсына алады, бұл инвесторлар үшін осындай шығарылымдардың тартымдылығын арттырады және экологиялық таза жобаларды қаржыландыруды жеңілдетеді.

- Жасыл қорлар мен жобаларға инвестицияларға салық шегерімдері. Мұндай шаралар инвесторларды тұрақты дамуды және қоршаған ортаны қорғау жобаларын қаржыландыруға бағытталған қорларға қаражат орналастыруға итермелеуі мүмкін.

Сурет 1. Шет елдердегі салықтық ынталандырудың мысалдары
Ескерту – автормен құрастырылған.

Жасыл экономикадағы салықтық ынталандырудың тиімділігін көрсету үшін әртүрлі елдердің статистикасының бірнеше мысалын қарастыруға болады:

1. Еуропалық Одақ:

- 2022 жылы ЕО елдеріндегі көміртегі салығы мен экологиялық салықтардан түскен кірістер шамамен 330 миллиард еуроны құрады, бұл аймақтың ЖІӨ-нің 2,4%-на тең. Бұл қаражат жаңартылатын энергия және энергия тиімділігі жобаларын қаржыландыру сияқты жасыл бастамаларды қолдауға бағытталған [1].

- Еуропалық Комиссияның есебіне сәйкес, 2005 жылдан бастап ЕО-ға көміртегі салығын енгізу парниктік газдар шығарындыларының 1990 жылғы деңгейден 24% - ға төмендеуіне ықпал етті, ал экономика 60% - ға өсті.

2. АҚШ:

- Күн және жел электр станцияларына арналған салық несиелері жаңартылатын энергияның дамуына айтарлықтай әсер етті. Американдық күн энергетикасы қауымдастығының мәліметтері бойынша, 2023 жылға қарай күн жобаларына инвестициялауға

салықтық жеңілдіктердің (Investment Tax credit, ITC) арқасында күн энергиясын өндіру 40% - ға өсті.

- 2021 жылы АҚШ-тағы жасыл облигациялар нарығы 578,4 миллиард долларды құрады, бұл 2020 жылмен салыстырғанда 115% - ға өсті. Жасыл облигациялар эмитенттері үшін салық жеңілдіктері тұрақты жобаларға жеке капитал ағынын ынталандыру арқылы бұл өсуде маңызды рөл атқарды [2].

3. Қытай:

- ҚХР Экология және қоршаған орта министрлігінің мәліметтері бойынша, соңғы 10 жылда жасыл технологияларға және шығарындыларды азайтуға инвестиция салатын компанияларға салық жеңілдіктері көмір тұтынудың жылына 80 миллион тоннаға төмендеуіне әкелді. Бұл ынталандыру шаралары, соның ішінде таза энергетикалық ҒЗТКЖ салықтық жеңілдіктері және шығарындыларды тазарту технологияларына инвестиция салатын компаниялар үшін пайдаға салық салуды азайту арқылы мүмкін болды.

- 2023 жылы Қытайдағы жаңартылатын энергия көздеріне салынған инвестиция шамамен 546 миллиард долларды құрады, бұл елді осы салада әлемдік көшбасшыға айналдырды. Жаңартылатын энергияға субсидиялар мен салықтық жеңілдіктер сияқты ынталандыру шаралары бұл нәтижеге айтарлықтай әсер етті.

4. Норвегия:

- Норвегияда электромобильдерді сатып алуға салықтық жеңілдіктер бұл елді электр көлігінің үлесі бойынша әлемдегі ең табысты елдердің біріне айналдырды. 2023 жылы елдегі барлық сатылған көліктердің 80% - дан астамы электромобильдер болды, бұл оларды ҚҚС-тан босатудың және нөлдік шығарындылары бар көліктерге меншік салығының төмендеуінің арқасында [3].

- Экологиялық салықтар мен ынталандыру шараларын енгізу Норвегиядағы CO2 шығарындыларының 2022 жылы экономиканың өсуіне және халықтың көбеюіне қарамастан 1990 жылмен салыстырғанда 14%-ға төмендеуіне әкелді.

Бұл мысалдар салықтық жеңілдіктер компаниялар мен тұтынушыларды таза технологиялар мен тәжірибеге көшуге ынталандыру арқылы жасыл экономика мен тұрақты қаржының дамуына тиімді ықпал ете алатынын көрсетеді.

Кесте 1 – Салықтық жеңілдіктердің экономиканың әртүрлі салаларына әсері

Экономикалық сектор	Салықтық жеңілдіктердің әсері
Энергетика саласы	- Салықтық жеңілдіктер мен субсидиялар жаңартылатын энергия көздерін (күн және жел энергиясы) дамытуды ынталандырады, қондырғылардың құнын төмендетеді.
	- Көміртек салығын енгізу дәстүрлі энергетикалық компанияларды көмір мен мұнайға тәуелділігін азайтуға ынталандырады.
Көлік секторы	- Электромобиль иелеріне салықтық жеңілдіктер аз шығаратын көліктерге сұранысты арттырады.
	- Іштен жанатын қозғалтқышы бар көліктердің шығарындыларына салынатын салықтар экологиялық таза баламаларға көшуді жылдамдатады.
	- Еуропа мен Солтүстік Америкада электр көліктерін зарядтау станцияларын субсидиялау және салықты ынталандыру жүйелері бар.
Құрылыс секторы	- Ғимараттардың энергия тиімділігін арттыруға салықтық жеңілдіктер (оқшаулауға, жылу жүйелерін жаңғыртуға, энергия үнемдейтін технологияларға несиелер).
	- Күн батареяларын, жаңбыр суын жинау жүйелерін және жасыл шатырларды орнатуға салық шегерімдері осындай технологиялар үлесінің өсуіне ықпал етуде.
Ескерту – автормен құрастырылған.	

Артықшылықтарға қарамастан, салықтық жеңілдіктер бюджетті теңгеру қажеттілігі және ынталандыруды мақсатсыз пайдалану тәуекелдері сияқты қиындықтарға тап болады. Климаттың өзгеруін тиімді шешу үшін шараларды жаһандық үйлестіру де маңызды.

Қорытынды. 2030 жылға қарай жасыл инвестициялар әлемдік капиталдың 30% құрайды деп күтілуде және салықтық ынталандыру осы көрсеткіштерге жетуде шешуші рөл атқаруы мүмкін. Халықаралық валюта қорының бағалауы бойынша, 2030 жылға қарай CO₂ тоннасына \$75 жаһандық көміртегі салығын енгізу әлемдік шығарындыларды 30% - ға төмендетіп, жасыл экономикаға жыл сайын 1 триллион доллардан астам инвестиция тартуы мүмкін [4].

Салықтық ынталандыру тұрақты қаржыландыру мен жасыл экономиканың дамуына ықпал ететін қуатты құрал болып табылады. Салықтық жеңілдіктер мен субсидияларды тиімді пайдалану парниктік газдар шығарындыларын азайтуға және экологиялық таза технологияларға инвестицияларды арттыруға ықпал ете отырып, экономиканың төмен көміртекті моделіне көшуді едәуір жеделдете алады. Мемлекеттердің экологиялық және әлеуметтік аспектілерді ескеретін кешенді және интеграцияланған салық стратегияларын әзірлеуі маңызды. Жаһандық ынтымақтастық пен тәжірибе алмасу халықаралық деңгейде орнықты дамуға қол жеткізудің негізгі факторлары болады. Сайып келгенде, салық салу қоршаған ортаны қорғау құралы ғана емес, сонымен қатар болашақ ұрпақтың әл-ауқатын қамтамасыз ететін неғұрлым тұрақты және әділ экономика құрудың катализаторы бола алады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Environmental tax revenues in the European Union 1995-2022. Statista Research Department. <https://www.statista.com>
2. Climate Bonds Initiative. США стимулируют выпуск «зеленых» облигаций. https://finance.rambler.ru/markets/45856295/?utm_content=finance_media&utm_medium=read_more&utm_source=copylink
3. Norwegian Road Federation. 80% of new cars sold in Norway are now electric vehicles. <https://www.cbsnews.com/news/electric-vehicle-europe-norway-tesla-sales>
4. Халықаралық валюта қорының ресми сайты: <https://www.imf.org/>

УДК: 332.1

ФИНАНСОВАЯ ОБЕСПЕЧЕННОСТЬ И УСТОЙЧИВОСТЬ РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ

Сақуов Н. Н.

Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, г. Астана, РК,
nsakuov@gmail.com

Аннотация. В статье автором поднимается вопросы финансовой обеспеченности и устойчивости развития регионов. Автор подчеркивает важную роль в обеспечении устойчивого экономического роста и социального развития. Эти два аспекта взаимосвязаны между собой и влияют на инклюзивное развитие регионов. По итогам анализа автор суммирует, что для обеспечения финансовой обеспеченности и достижения эффективности устойчивого развития региона необходимо использовать комплексный подход и развивать перспективные стратегии.

Ключевые слова: финансовая обеспеченность, финансовая безопасность, устойчивое развитие, региональное развитие, инклюзивность, инклюзивный рост, комплексный подход.

Abstract. In the article, the author raises the issues of financial security and sustainable development of regions. The author emphasizes the important role in ensuring sustainable economic